

LIETUVOS RESPUBLIKOS POLICIJOS Į S T A T Y M A S

I SKIRSNIS. BENDRIEJI NUOSTATAI

1 straipsnis. Policijos uždaviniai

Lietuvos Respublikos policija yra teisėtvarką užtikrinantis vykdomasis valstybinės valdžios organas, veikiantis Respublikos vidaus reikalų sistemoje.

Pagrindiniai policijos uždaviniai yra nusikaltimų bei kitokių teisės pažeidimų prevencija, nusikaltimų atskleidimas ir tyrimas, viešosios tvarkos, visuomeninės rimties bei saugumo, piliečių teisių, laisvių ir turto apsauga, taip pat pagal kompetenciją aplinkos apsauga. Be to, policija vykdo eismo saugumo priežiūrą, teikia neatidėliotiną ir kitokią socialinę pagalbą gyventojams.

Policija gina visus Lietuvos Respublikos piliečius ir organizacijas, taip pat asmenis, esančius Respublikos teritorijoje ir priklausančius Respublikos jurisdikcijai, nepriklausomai nuo jų pilietybės, tautybės, kilmės, socialinės ir turtinės padėties, visuomeninių, politinių pažiūrų, tikybos ir kitų aplinkybių.

2 straipsnis. Policijos veiklos principai

Policijos veikla grindžiama demokratijos, humanizmo, teisėtumo, socialinio teisingumo, viešumo ir profesinės paslapties, taip pat vienvaldiškumo ir kolegialumo derinimo principais.

Policijoje draudžiama politinių partijų ir politinių judėjimų veikla.

3 straipsnis. Policijos veiklos teisiniai pagrindai

Policija vadovaujasi Lietuvos Respublikos Laikinoju Pagrindiniu Įstatymu (Konstitucija), šiuo įstatymu, kitais Lietuvos Respublikos įstatymais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais ir potvarkiais, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos norminiais aktais, o savivaldybių policija savo veikloje – ir savivaldybių valdžios bei valdymo organų sprendimais, neprieštaraujančiais Lietuvos Respublikos įstatymams.

4 straipsnis. Policijos veiklos viešumas

Policija apie savo veiklą informuoja valstybinius ir savivaldybių valdžios bei valdymo organus, masinės informacijos priemones bei gyventojus.

Gavusi piliečio pareiškimą, policija privalo pateikti savo informacinėse sistemose turimas neslapto pobūdžio žinias apie šį pilietį Respublikos vidaus reikalų ministro nustatyta ir Vyriausybės patvirtinta tvarka. Piliečiams teikti informaciją apie kitus asmenis yra draudžiama.

Policija negali skelbti žinių, kurios yra valstybinė, krašto apsaugos, komercinė ar tarnybinė paslaptis. Taip pat neskelbiama tarnybinės veiklos metu gauta informacija, kuri gali pakenkti piliečių garbei, orumui bei saugumui, policijos pareigūno ar jo šeimos narių saugumui, organizacijų teisėtiems interesams, sutrukdyti nusikaltimų išaiškinimą arba sąlygoti jų padarymą, jeigu pareigos vykdymas ar teisingumas tiesiogiai nereikalauja kitko.

5 straipsnis. Policijos pareigūnas ir jo teisinis statusas

Policijos pareigūnas yra valstybės tarnautojas, kurio garbę, orumą, gyvybę bei sveikatą, teises ir laisves gina Lietuvos Respublikos įstatymai.

Policijos pareigūnas yra Lietuvos Respublikos pilietis, tarnaujantis policijoje, užimantis tam tikras pareigas ir vykdamas policijos funkcijas. Jis visur ir visada turi valdžios atstovo teisinį statusą bei pareiginį laipsnį.

Policijos pareigūnai yra policininkai ir policijos valdininkai.

Policijos pareigūnai yra ir Lietuvos policijos akademijos klausytojai, taip pat policijos rezerve esantys asmenys, kai jiems pavesta vykdyti viešosios tvarkos palaikymo pareigas. Lietuvos policijos akademijos klausytojai policijos pareigūno statusą įgyja ir atlikdami praktiką bei stažuodamiesi policijoje.

Policijos pareigūno reikalavimai privalomi visiems piliečiams, valstybinėms, privačioms ir kitokioms įmonėms, įstaigoms, organizacijoms bei pareigūnams.

Policijos pareigūnai turi teisę saugoti, nešioti ir šio įstatymo nustatyta tvarka panaudoti šaunamąjį ginklą bei specialiąsias policijos priemones.

Jeigu atsisakoma vykdyti policijos pareigūno reikalavimus, pareigūnas turi teisę panaudoti prievartą, tačiau tik tiek, kiek to reikia tarnybinei pareigai įvykdyti, ir tik po to, kai visos įmanomos įtikinimo ar kitos priemonės nebuvo veiksmingos.

Policininkui stažuotojui šaunamasis ginklas neišduodamas.

6 straipsnis. Policijos pareigūnų veiklos teisinės garantijos

Policijos pareigūnas, atlikdamas tarnybines pareigas, vadovaujasi tik įstatymais. Policijos pareigūnai privalo vykdyti aukštesniojo pagal pareiginį laipsnį policijos pareigūno įsakymą.

Jeigu policijos pareigūnas gauna įstatymams prieštaraujantį įsakymą ar nurodymą, jis turi vadovautis įstatymu, o apie neteisėtą įsakymą ar nurodymą pranešti Policijos departamentui ir prokurorui.

7 straipsnis. Parama policijos pareigūnams, vykdantiems pavestas pareigas

Valstybiniai, vietinių savivaldybių organai bei pareigūnai savo pareigas atliekančiai policijai privalo teikti reikiamą organizacinę ir techninę pagalbą.

Policija savo veikloje remiasi savanoriškai susikūrusių ir veikiančių teisėsaugos ir visuomeninės rimties palaikymo organizacijų bei piliečių pagalba. Šios organizacijos turi būti užregistruotos įstatymų ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.

8 straipsnis. Profesinių interesų įgyvendinimas

Policijos pareigūnai gali steigti draugijas, klubus, profesines sąjungas ir kitus susivienijimus, tenkinančius jų profesinius, kultūrinius ir socialinius poreikius. Jų veiklą reglamentuoja įstatymo numatyta tvarka priimti ir užregistruoti įstatai (nuostatai).

Policijos pareigūnams draudžiama streikuoti.

9 straipsnis. Policijos profesiniai ryšiai

Lietuvos Respublikos policija palaiko profesinius ryšius su atitinkamomis kitų šalių institucijomis ir tarptautinėmis policijos organizacijomis.

10 straipsnis. Policijos veiklos priežiūra ir kontrolė

Policijos veiklos teisėtumą prižiūri Lietuvos Respublikos prokuratūra. Neviršydamos įstatymų suteiktų įgaliojimų, policijos veiklą kontroliuoja atitinkamos Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos institucijos, Vyriausybė, Vidaus reikalų ministerija, savivaldybių Tarybos ir jų valdymo organai.

11 straipsnis. Policijos veiksmų apskundimas

Piliečiai turi teisę įstatymo nustatyta tvarka apskusti policijos pareigūnų ir organų veiksmus.

Piliečių skundus dėl policijos pareigūnų veiksmų nagrinėja ir sprendžia policijos įstaigos, kurioje dirba policijos pareigūnas, vadovas. Nesutikus su šio pareigūno ar vadovo sprendimu, galima kreiptis į aukštesniąją policijos įstaigą ar kompetentingą kontroliuoti policijos veiklą organą arba teismą.

II SKIRSNIS. POLICIJOS ORGANIZACIJA. POLICIJOS FUNKCIJOS

12 straipsnis. Policijos organizacija ir struktūra

Vieningą Lietuvos Respublikos policijos sistemą sudaro Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Policijos departamento vadovaujamos respublikinės ir savivaldybių policijos tarnybos bei struktūriniai padaliniai.

Policijos departamentui vadovauja generalinis komisaras – vidaus reikalų ministro pavaduotojas. Jį skiria ir atleidžia Vyriausybė, gavusi išankstinį Aukščiausiosios Tarybos pritarimą.

Miesto (rajono) policijos komisariatas yra aukštesniosios pakopos savivaldybės valdybos padalinys, kuriame veikia respublikinės ir savivaldybių policijos tarnybos.

Miesto (rajono) policijos komisarą pareigoms bendru Policijos departamento generalinio komisaro ir aukštesniosios pakopos savivaldybės valdybos teikimu tvirtina savivaldybės taryba, skiria vidaus reikalų ministras.

13 straipsnis. Respublikinė policija

Respublikinėje policijoje yra kriminalinė policija, transporto policija, kelių policija ir viešoji policija. Respublikinės policijos vadovus policijos departamento generalinio komisaro teikimu skiria Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministras. Kai kurioms savo funkcijoms ir uždaviniams kriminalinėje, transporto, kelių ar viešojoje policijoje vykdyti sudaromos tarnybos ar kitokie struktūriniai policijos padaliniai.

Vidaus reikalų ministro įsakymu prie vietos policijos komisariatų gali veikti ir kitos vidaus reikalų tarnybos.

14 straipsnis. Respublikinės policijos uždaviniai

Kriminalinė policija savo operatyvine ir profesine veikla užkerta kelią nusikaltimams, veda jų apskaitą, atskleidžia ir tiria padarytus nusikaltimus, išaiškina juos padariusius asmenis, atlieka kvotą jos kompetencijai priskirtose bylose, vykdo prokurorų, tardytojų, teisėjų ir teismo pavedimus, susijusius su nusikaltimų tyrimu ir nusikaltėlių paieška.

Viešoji policija užtikrina viešąją tvarką respublikiniuose renginiuose, teikia reikiamą pagalbą prokuratūrai ir tardymo organams tiriant nusikaltimus, o teismams nagrinėjant bylas, vykdamas teismo nuosprendžius bei sprendimus; užtikrina viešąją tvarką ir rimtį įstatymų nustatytais atvejais, valstybės (kontrolės, valstybinių inspekcijų ir kitų valstybės organų bei įstaigų) pareigūnams vykdamas pagal įstatymą pavestas pareigas; Vyriausybės pavedimu saugo valstybines įstaigas ir kitus svarbius objektus.

Viešojoje policijoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu gali būti sudaromi specialios paskirties policijos daliniai, tiesiogiai pavaldūs policijos departamento generaliniam komisarui.

Transporto policija vykdo kriminalinės ir viešosios policijos funkcijas geležinkelio, oro ir vandens transporto linijose bei šioms žinyboms priklausančiose teritorijose.

Kelių policija vykdo automobilių ir kitų transporto priemonių eismo saugumo priežiūrą, tiria kelių eismo taisyklių pažeidimus ir autoįvykius, atlieka kvotą transporto įvykių bylose, skiria administracines nuobaudas ar kitokias poveikio priemones už eismo taisyklių pažeidimus.

15 straipsnis. Savivaldybių policija

Savivaldybių policiją sudaro padaliniai, vykdamas teisėtvarkos pažeidimų prevenciją, atliekantys kvotą įstatymo nustatyta tvarka, saugantys viešąją tvarką ir užtikrinantys visuomeninę rimtį bei piliečių teisių ir teisėtų interesų apsaugą. Šias funkcijas vykdo teritoriniu principu sudaromos savivaldybių policijos nuovados.

Savivaldybių policijai vadovauja Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Policijos departamentas.

Miesto (raiono) teritorijoje esančioms policijos nuvadoms vadovauja savivaldybių policijos komisaras, kuris yra miesto (raiono) policijos komisaro pavaduotojas.

Savivaldybės policijos komisarą policijos komisaro teikimu skiria aukštesniosios pakopos savivaldybės valdyba, tvirtina taryba.

Savivaldybių policijos nuvados komisarą savivaldybės policijos komisaro teikimu skiria miesto (raiono) policijos komisaras ir tvirtina žemesniosios pakopos savivaldybės taryba ar tarybos, kurių teritorijoje veikia nuvada. Kuriai nors šių tarybų nepatvirtinus, nuvados komisarą tvirtina aukštesniosios pakopos savivaldybės taryba.

Nuvados komisarui suteikiami kvotos organo vadovo bei pareigūno, kompetentingo nagrinėti administracinės teisės pažeidimų bylas, įgaliojimai.

Kitus savivaldybių policijos pareigūnus skiria miesto (raiono) policijos komisaras savivaldybių policijos komisaro teikimu.

Nuovadų sudarymas ir aptarnaujamos teritorijos nustatymas yra išimtinė aukštesniosios pakopos savivaldybės teisė.

Vidaus reikalų ministerija kartu su savivaldybėmis organizuoja savivaldybės policijos darbuotojų atranką, jų mokymą, aprūpina vienodomis uniformomis su savivaldybės skiriamaisiais ženklais, policijos įranga ir ginkluote.

16 straipsnis. Savivaldybių policijos uždaviniai

Savivaldybių policija savo teritorijoje vykdo teisėtvarkos pažeidimų prevenciją, saugo viešąją tvarką ir visuomeninę rimtį, užtikrina piliečių teisių ir teisėtų interesų apsaugą, taip pat pagal savo kompetenciją – ir aplinkos apsaugą; atlieka kvotą įstatymo nustatyta tvarka jų kompetencijai skirtose bylose; vykdo atitinkamos savivaldybės teritorijoje esančių teismų pavedimus; padeda kelių policijai savo teritorijoje užtikrinti eismo saugumą.

17 straipsnis. Policijos funkcijos

Policija, saugodama ir gindama nuo visuomenei pavojingų kėsinių piliečių gyvybę, sveikatą, garbę ir orumą, jų teises, laisves, teisėtus interesus bei turtą ir vykdydama kitus nustatytus uždavinius, atlieka šio įstatymo 18–24 straipsniuose nurodytas funkcijas.

Neleistina pavesti policijai vykdyti įstatymuose nenumatytų funkcijų.

18 straipsnis. Nusikaltimų ir kitų teisės pažeidimų prevencija

Policija:

- 1) rengia ir įgyvendina priemones, užkardančias nusikaltimus ir teisės pažeidimus;
- 2) atskleidžia padarytų nusikaltimų ir administracinių teisės pažeidimų priežastis bei sąlygas ir imasi įstatymo numatytų priemonių joms pašalinti;
- 3) sudaro ir tvarko profilaktines, kriminalistines ir operatyvines įskaitas;
- 4) pagal sutartis saugo piliečių, įstaigų, įmonių, organizacijų turtą;
- 5) taiko administracines ir kitokias prevencijos priemones.

19 straipsnis. Nusikaltimų atskleidimas ir tyrimas

Policija:

- 1) registruoja ir tikrina pareiškimus ir pranešimus apie rengiamus ar padarytus nusikaltimus;
- 2) vykdo pasislėpusių įtariamųjų, kaltinamųjų, teisiamųjų, nuteistųjų ir be žinios dingusiųjų asmenų paiešką, taip pat atlieka šio įstatymo 20 straipsnyje nurodytus operatyvinius veiksmus;
- 3) įstatymų nustatyta tvarka atlieka kvotą;
- 4) baudžiamojo proceso įstatymo numatytais atvejais vykdo tardytojo, prokuroro, teisėjo ir teismo pavedimus baudžiamosiose bylose.

20 straipsnis. Policijos operatyvinė veikla

Policijos operatyvinė veikla – tai neviešo pobūdžio nusikaltimų prevencijos ir išaiškinimo veiksmai, kurie naudojami rinkti informacijai apie rengiamus ir padarytus nusikaltimus. Atliekant tuos veiksmus, dokumentuojama gaunama medžiaga, vykdoma nusikaltimus padariusiųjų, taip pat be žinios dingusiųjų asmenų paieška, išaiškinami neteisėtų pajamų įgijimo šaltiniai ir būdai.

Vykdydama operatyvinę veiklą, policija nustatyta tvarka gali naudotis specialiąja technika, savanoriška vieša ar slapta piliečių pagalba, taip pat žvalgybinės apklausos, operatyvinio patikrinimo bei apžiūros, sekimo, žvalgybos ir kitais specialiosios kontrolės metodais.

Operatyvinės veiklos priemonės, metodus, būdus ir jų taikymo tvarką reglamentuoja specialūs Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos ir Prokuratūros parengti bei Vyriausybės patvirtinti norminiai aktai.

Operatyvinės veiklos priemonių ir būdų panaudojimą kiekvienu konkrečiu atveju sankcionuoja prokuroras, jeigu tai numatyta šio įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje apibrėžtuose norminiuose aktuose. Faktiniai duomenys, gauti panaudojus šiuos metodus ir užfiksuoti techninėmis priemonėmis, baudžiamojo proceso įstatymo nustatyta tvarka gali būti įrodymais baudžiamojoje byloje.

Policijos operatyvinė veikla vykdoma tik kovos su kriminaliniais nusikaltimais bei jų prevencijos tikslais ir yra operatyvinių policijos tarnybų išimtinė teisė.

21 straipsnis. Viešosios tvarkos, visuomeninės rimties ir saugumo, piliečių teisių ir laisvių apsauga

Policija:

- 1) patrulinuoja viešose vietose;
- 2) saugo viešąją tvarką masinių renginių metu;
- 3) vykdo įstatymus dėl kovos su nusikaltimais, girtavimu, narkotikų vartojimu, prostitucija, kitais antvisuomeniniais reiškiniais;
- 4) prižiūri, kad būtų laikomasi nustatytos tvarkos įgyjant, laikant, saugant, perduodant šaunamuosius ginklus, šaudmenis, sprogstamąsias medžiagas, narkotines priemones ir kitus leidimų sistemos reglamentuojamus daiktus bei medžiagas;
- 5) surašo administracinių teisės pažeidimų protokolus, nagrinėja tokių pažeidimų bylas, teisės pažeidėjams skiria administracines nuobaudas bei taiko kitas administracines prievartos priemones;
- 6) įstatymo numatytais atvejais saugo ir konvojuoja sulaikytuosius asmenis, vykdo teismų ir tardytojų nutarimus baudžiamosiose bylose;
- 7) užtikrina viešąją tvarką, teismo vykdytojams, valstybės kontrolieriams, medicinos personalui ir kitiems pareigūnams ar tarnautojams vykdamas įstatymo nustatyta tvarka pavestas pareigas.

22 straipsnis. Eismo priežiūra

Policija:

- 1) reguliuoja transporto ir pėsčiųjų eismą, prižiūri kelių eismo tvarką ir saugumą;
- 2) kontroliuoja, ar gatvių ir kelių projektavimas, tiesimas bei remontavimas, jų būklė, priežiūra ir eksploatavimas atitinka saugaus eismo reikalavimus;
- 3) kontroliuoja transporto priemonių techninę būklę;
- 4) kontroliuoja, kaip asmenys, visų rūšių įmonės, įstaigos ir organizacijos vykdo įstatymus, kitus norminius aktus dėl eismo saugumo užtikrinimo bei aplinkos apsaugos nuo žalingo transporto priemonių poveikio;
- 5) tiria kelių eismo taisyklių pažeidimus ir autoįvykius, atlieka kvotą autotransporto įvykių bylose, skiria administracines nuobaudas ir kitokias poveikio priemones už kelių eismo taisyklių pažeidimus;

6) egzaminuoja ir išduoda pažymėjimus, suteikiančius teisę vairuoti transporto priemones.

23 straipsnis. Socialinė pagalba gyventojams

Policija:

- 1) teikia neatidėliotiną pagalbą asmenims, nukentėjusiems nuo teisės pažeidimų, ir tiems, kurių būklė bejėgiška;
- 2) užtikrina sulaikytų ir pristatytų į policiją asmenų apsaugą ir imasi priemonių nedelsiant suteikti jiems būtiną medicininę pagalbą;
- 3) informuoja valstybinius organus, visuomenines organizacijas, piliečius apie katastrofas, avarijas ir kitas ypatingas situacijas, kurios kelia pavojų žmonių saugumui;
- 4) teikia pagalbą stichinių nelaimių ir kitų ypatingų atvejų metu gelbstint žmones ir turtą, imasi priemonių žmonių saugumui užtikrinti;
- 5) saugo rastus ir perduotus į policiją dokumentus, daiktus, vertybes bei kitokį turtą ir imasi priemonių gražinti juos teisėtiems savininkams ar valdytojams, pagal teismo sprendimus ieško skolininkų;
- 6) užtikrina piliečio, suteikusio pagalbą tiriantiems nusikaltimą teisėsaugos organams, ar jo artimųjų apsaugą, jei iškyla pavojus jų gyvybei, sveikatai, saugumui ar turtui;
- 7) teikia kitokią būtiną pagalbą žmonėms, kurių būklė yra bejėgiška.

24 straipsnis. Policijos tarnybų bendradarbiavimas

Vykdamt viešosios tvarkos apsaugą, užkertant kelią nusikaltimams ar kitiems teisės pažeidimams, sulaikant nusikaltėlius ir kitais atvejais visos policijos tarnybos bendradarbiauja ir teikia visapusišką paramą viena kitai, nelaukdamos atskiro įsakymo ar nurodymo.

III SKIRSNIS. TARNYBA POLICIJOJE

25 straipsnis. Priėmimas tarnybon. Tarnybos policijoje teisinis reguliavimas

Į tarnybą policijoje savanoriškumo ir atrankos pagrindu priimami ne jaunesni kaip 18 metų mokantys valstybinę kalbą Lietuvos Respublikos piliečiai, kurie pagal išsilavinimą, asmenines savybes, dalykinį ir fizinį pasirengimą bei sveikatos būklę tinka policijos pareigūno pareigoms.

Į tarnybą policijoje asmenys priimami tik gavę Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos medicininės komisijos išvadą, jog jie tinka šiai tarnybai. Priimamieji duoda priesaiką Lietuvos valstybei.

Pirmą kartą priimtiems į tarnybą Lietuvos Respublikos policijoje ir neturintiems specialiojo ar aukštojo išsilavinimo piliečiams suteikiamas pirmasis policininko stažuotojo pareiginis laipsnis ir nustatomas 1 metų stažuotės terminas.

Policijos pareigūnai negali būti politinių partijų ar kitų politinių organizacijų nariais.

Tarnyba policijoje tvarkoma statutinės drausmės pagrindais.

Tarnybos policijoje sąlygas ir tvarką nustato Lietuvos Respublikos policijos ir kiti įstatymai bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtinti Tarnybos policijoje statusas ir Policijos statusas.

Asmenims, priimtiems į tarnybą Lietuvos Respublikos policijoje iš Lietuvos Respublikos vidaus reikalų sistemos ar kitų šalių atitinkamų tarnybų, gali būti įskaitomas tarnybos (darbo) jose stažas ir užtikrinamas priedų už išstarnautus metus išmokėjimas.

Policijos pareigūnams leidžiama papildomai dirbti tik pedagoginį ir mokslinį tiriamąjį darbą, jei tai neprieštarauja tarnybos interesams.

26 straipsnis. Policijos pareigūno priesaika

Policijos pareigūnai, pradėdami eiti pareigas, prisiekia Lietuvos valstybei šiais žodžiais:

„Aš, (vardas, pavardė), Jums liudijant:
 prisiekiu, nesigailėdamas jėgų ir gyvybės, ginti Lietuvos valstybę ir jos nepriklausomybę;
 prisiekiu sąžiningai vykdyti Lietuvos Respublikos įstatymus ir savo viršininkų įsakymus;
 prisiekiu šventai atlikti savo pareigas, tarnauti Lietuvos žmonėms ir Valstybei;
 prisiekiu susilaikyti nuo veiksmų, kurie galėtų pakenkti geram policijos vardui.
 Tepadeda man Dievas“.

Pastaba. Prisiekti galima ir be paskutiniojo sakinio.

Priesaikos priėmimo tvarką nustato Tarnybos policijoje statusas.

Piliečiai, atsisakiusieji prisiekti, į policiją nepriimami.

27 straipsnis. Pareiginiai laipsniai

Policijos pareigūnų tarnybos stažui, kvalifikacijai ir užimamoms pareigoms pažymėti bei santykiams reguliuoti yra šie pareiginiai laipsniai:

policininkas stažuotojas

policininkas

vyresnysis policininkas

viršila

jaunesnysis inspektorius

inspektorius

vyresnysis inspektorius

komisaras inspektorius

komisaras

vyresnysis komisaras

vyriausiasis komisaras

generalinis komisaras.

Policijos pareiginiai laipsniai suteikiami, skiriant į atitinkamas pareigas ir išlaikius kvalifikacinį egzaminą, kurio reikalavimus ir tvarką nustato Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministras.

Pareiginius policijos pareigūnų laipsnius suteikia:

nuo policininko stažuotojo iki viršilos imtinai – miesto (rajono) policijos komisaras arba generalinis komisaras;

nuo jaunesniojo inspektoriaus iki vyriausiojo komisaro imtinai – Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministras;

generalinio komisaro – Lietuvos Respublikos Ministras Pirmininkas.

Policininko kvalifikacijai pažymėti nustatomos pareiginio laipsnio kvalifikacinės kategorijos.

28 straipsnis. Policijos pareigūnų uniforma

Policijos pareigūnai tarnyboje dėvi Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintą uniformą su atitinkamos policijos rūšies skiriamaisiais ženklais (savivaldybių policijos pareigūnai – ir su savivaldybių skiriamaisiais ženklais) bei pareigūno pavarde.

Ne tarnybos metu policijos pareigūnai gali dėvėti civilinius drabužius.

Atvejus, kada policijos pareigūnai vykdydami tarnybines pareigas neprivalo dėvėti uniformos, nustato Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministras.

Dėvintiems uniformą policijos pareigūnams leidžiama nešioti ir kitų valstybių ordinus, medalius, pasižymėjimo ženklus. Jų nešiojimo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.

29 straipsnis. Policijos pareigūnų atleidimas

Policijos pareigūnai atleidžiami iš tarnybos policijoje:

jų pačių prašymu;

suėjus nustatytam amžiui;

dėl sveikatos būklės;

atstovavimo tvarka;
 Policijos statuto numatytais atvejais;
 pažeidus šio įstatymo 8 straipsnio 2 dalį;
 vadovaujantis teismo sprendimu ar nuosprendžiu;
 netekus Lietuvos Respublikos pilietybės.
 Ginčai dėl atleidimo iš darbo sprendžiami teismine tvarka.

30 straipsnis. Vidaus reikalų darbuotojų pasitelkimas policijos pareigoms

Kai iškyla būtinumas užtikrinti viešąją tvarką ar visuomenės saugumą, policijos pareigūnų pareigas gali vykdyti policijoje netarnaujantys vidaus reikalų darbuotojai policijos įstaigos viršininko rašytiniu įsakymu. Šiuo atveju vidaus reikalų darbuotojams vadovauja etatinis policijos pareigūnas.

Vidaus reikalų darbuotojai, atliekantys policininkų pareigas, privalo turėti nustatyto pavyzdžio gyventojams suprantamus skiriamuosius ženklus. Ženklus nustato Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministras ir apie tai paskelbia visuomenei.

31 straipsnis. Policijos rezervas

Lietuvos Respublikos policijos įstaigos turi policijos rezervą. Jį sudaro policijos pareigūnai, dėl objektyvių priežasčių atleisti iš tarnybos ir jų sutikimu perkelti į policijos rezervą, bei tinkantys tarnybai policijoje Lietuvos Respublikos piliečiai, kurie pasižada sąžiningai ir dorai vykdyti jiems patikėtas pareigas. Asmenys į policijos rezervą atrenkami pagal šiame įstatyme numatytus bendruosius policijos komplektavimo reikalavimus.

Piliečiai, esantys policijos rezerve, gauna nustatyto pavyzdžio pažymėjimus, yra mokomi, aprūpinami apranga ir amunicija valstybės lėšomis. Tarnybos metu jie vykdo policijos pareigūnų funkcijas, turėdami bendrąsias jų teises bei pareigas.

Įtraukimo į policijos rezervą sąlygas ir tvarką nustato Lietuvos Respublikos policijos rezervo nuostatai, kuriuos tvirtina Vyriausybė.

Rezerve esantys policijos pareigūnai turi teisę naudotis atleidimo metu turėtu pareiginiu laipsniu, pridėjus žodį „rezervo“.

32 straipsnis. Policijos kadru rengimas

Policijos kadrai rengiami specialiosiose mokyklose.

Asmenims, baigusiems kitas aukštąsias mokyklas ir perėjusiems dirbti į policiją, organizuojami perkvalifikavimo kursai.

IV SKIRSNIS.

POLICIJOS PAREIGŪNŲ TEISĖS, PAREIGOS, ATSAKOMYBĖ

33 straipsnis. Policijos pareigūnų bendrosios ir specialiosios teisės bei pareigos

Policijos pareigūnai turi Lietuvos Respublikos Laikinajame Pagrindiniame Įstatyme (Konstitucijoje) ir kituose įstatymuose įtvirtintas socialines, ekonomines, politines ir asmenines Lietuvos Respublikos piliečių teises bei laisves.

Policijos pareigūnai turi bendrąsias ir specialiąsias profesines teises ir pareigas.

Bendrąsias profesines teises ir pareigas turi visi policijos pareigūnai. Specialiosios profesinės teisės ir pareigos suteikiamos policijos pareigūnams, vykdantiems atskiras šio įstatymo nustatytas policijos funkcijas.

34 straipsnis. Bendrosios profesinės policijos pareigūnų teisės

Kiekvienas policijos pareigūnas turi teisę:

1) reikalauti iš piliečių ir pareigūnų, pažeidžiančių teisėtą tvarką, nutraukti neteisėtus veiksmus, o prireikus, kai išnaudotos įtikinimo priemonės, panaudoti prievartą;

2) įtarus teisės pažeidimą ir pareiškus apie tai piliečiui ar pareigūnui, tikrinti jų asmens dokumentus;

3) pristatyti teisėtvarkos pažeidėjus į policiją ar kitas tarnybines patalpas ne ilgiau kaip 3 valandoms jų asmenybei nustatyti, protokolams, aktams, pranešimams surašyti, asmenims ir jų turimiems daiktams apžiūrėti;

4) šiame įstatyme numatytais atvejais panaudoti šaunamuosius ginklus, specialiąsias priemones, kovinių imtynių veiksmus;

5) persekiodamas asmenis, įtariamus padarius nusikaltimą, nusikaltėlius, besislepiančius nuo teisėsaugos organų, taip pat siekdamas užkirsti kelią daromiems nusikaltimams, bet kuriuo paros metu įeiti į piliečių gyvenamąsias ir ūkines, įmonių, įstaigų, organizacijų ir kooperatyvų patalpas, sustabdyti bei patekti į transporto priemones. Atsisakius paklusti, policijos pareigūnai turi teisę jėga atidaryti patalpas ir transporto priemones. Ši teisė taip pat suteikiama stichinių nelaimių ir katastrofų atvejais. Apie tokius veiksmus nedelsiant pranešama prokuratūrai;

6) laikinai apriboti arba uždrausti transporto ar pėsčiųjų judėjimą ar darbus gatvėse ir keliuose, jeigu kyla pavojus žmonių bei transporto eismo saugumui;

7) važiuodamas į įvykio vietą, persekiodamas nusikaltėlius, gabendamas asmenis, kuriems būtina neatidėliotina medicininė pagalba, į gydymo įstaigas ar kitais neatidėliotinais atvejais nekliudomai ir nemokamai naudotis visomis transporto priemonėmis, priklausančiomis įmonėms, įstaigoms, organizacijoms, kooperatyvams ar piliečiams, išskyrus diplomatinį ar konsulinių atstovybių transportą.

Esant tarnybiniam būtinumui, policijos pareigūnai turi teisę įsigyti bilietus į visas transporto priemones be eilės, jei bilietų nėra – į transporto priemonę įlipti;

8) esant būtinumui, nemokamai naudotis įmonėms, įstaigoms ir organizacijoms, taip pat piliečiams priklausančiomis ryšių priemonėmis;

9) jeigu pažeistos šaunamojo ginklo, šaudmenų, sprogstamųjų, narkotinių ir kitų leidimų sistemos reglamentuojamų medžiagų, priemonių ir daiktų laikymo bei naudojimo taisyklės, paimti juos iš organizacijų ar piliečių nustatyta tvarka.

35 straipsnis. Policijos pareigūnų bendrosios profesinės pareigos

Policijos pareigūnas visur ir visada privalo:

1) gavęs piliečio ar pareigūno pranešimą apie daromą nusikaltimą ar kitokį teisės pažeidimą arba pats būdamas liudininku, imtis neatidėliotinių priemonių užkirsti kelią daromam nusikaltimui ar kitam teisės pažeidimui;

2) gavęs piliečių ar pareigūnų pranešimą apie padarytą nusikaltimą ar kitokį teisės pažeidimą, imtis priemonių sulaukyti ir pristatyti į policiją asmenį, padariusį pavojingą visuomenei veiką;

3) gavęs žinių apie padarytą pavojingą visuomenei veiką, apie tai pranešti policijai, imtis priemonių įvykio vietai apsaugoti, nusikaltimo liudininkams nustatyti;

4) užtikrinti sulaukytų ar pristatytų į policiją asmenų teises ir teisėtus interesus, sveikatos apsaugą, suteikti neatidėliotinę medicininę pagalbą nukentėjusiems nuo teisės pažeidimų ar kurių būklė yra bejėgiška;

5) imtis visų galimų priemonių piliečių, valstybės, visuomeninių ar kitų organizacijų turtui gelbėti stichinių nelaimių, katastrofų, avarijų bei kitų ypatingų situacijų atvejais;

6) vykdydamas tarnybines pareigas, policijos pareigūnas privalo prisistatyti. Jei neturi skiriamųjų policijos ženklų ar asmeniui pareikalavus – pateikti tarnybinį pažymėjimą. Policijos pareigūnų veiksmai, kuriais laikinai apribojamos piliečių teisės, palydimi žodžiais „Įstatymo vardu“. Kiekvienas asmuo ir pareigūnas tokiu atveju privalo besąlygiškai paklusti ir vykdyti policijos pareigūno reikalavimus;

7) laikyti paslapyje konfidencialaus pobūdžio informaciją, jeigu ko kito nereikalauja tarnybinių pareigų ar teisių vykdymas.

Vykdydami visas savo pareigas, policijos pareigūnai privalo gerbti ir ginti žmonių orumą, užtikrinti ir saugoti jų teises bei laisves.

36 straipsnis. Policijos pareigūnų teisės vykdant nusikaltimų ir teisės pažeidimų prevenciją

Policijos pareigūnas, vykdydamas teisės pažeidimų prevenciją, turi teisę:

- 1) pristatyti iš viešųjų vietų bei lindylių į blaivyklas, o jei jų nėra – į policiją neblaivius asmenis, jeigu jie nebegali judėti ar gali padaryti žalą aplinkiniams arba sau, tapti nusikaltimų aukomis;
- 2) kviesti į policiją ir oficialiai įspėti asmenis dėl neleistino antisuomeninio elgesio;
- 3) vykdydamas administracinę priežiūrą, įeiti bet kuriuo paros laiku į asmens, kuriam nustatyta administracinė priežiūra, nuolatinę ar laikinąją gyvenamąją patalpą, kviesti ir pristatyti tokį asmenį į policiją, kontroliuoti, kaip jis laikosi nustatytų apribojimų;
- 4) tikrindamas, kaip laikomasi leidimų sistemos pasienyje ir imigracijos taisyklių, užėiti į butą nuo 6 iki 22 val., reikalauti asmens dokumentų, surašyti administracinių teisės pažeidimų protokolus;
- 5) fotografuoti, daryti vaizdo ir garso įrašus asmenų, nubaustų administraciniu areštu, esančių administracinėje priežiūroje, taip pat asmenų, įrašytų į policijos profilaktikos įskaitas; daktiloskopuoti asmenis, sulaikytus įtariant padarius nusikaltimą arba valkataujant;
- 6) sulaikyti ir pristatyti į skirstymo punktus valkataujančius asmenis. Jeigu sulaikytasis neturi dokumentų ir kitais būdais neįmanoma nustatyti jo asmenybės, policijos pareigūnai turi teisę daktiloskopuoti, daryti vaizdo ir garso įrašus, fotografuoti, dalyvaujant medikams, atlikti apžiūrą ypatingoms žymėms nustatyti. Prireikus iš tokio asmens leidžiama paimti rašysenos pavyzdžius, laikinai – taip pat daiktus, galinčius padėti nustatyti asmenybę;
- 7) tikrinti asmenis, ketinančius skristi lėktuvu, jų daiktus, rankinį bagažą; neleisti skristi keleiviams, kurie atsisako tai pateikti apžiūrai, taip pat kurie pateikė negaliojančius ar suklastotus dokumentus, pas kuriuos rasta uždraustų pervežti daiktų; surašyti administracinio teisės pažeidimo protokolą;
- 8) pristatyti į medicinos įstaigas priverstiniam patikrinimui dėl venerinių ligų ir AIDS, narkomanus, prostitutes, homoseksualistus ir kitus asmenis, įrašytus į profilaktines medicinos įstaigų ar policijos įskaitas;
- 9) lankytis namuose, taip pat kviesti į policiją profilaktiniams pokalbiams asmenis, įrašytus į policijos profilaktines įskaitas.

37 straipsnis. Policijos pareigūnų teisės atskleidžiant ir tiriant nusikaltimus

Policijos pareigūnas, tirdamas nusikaltimus, turi teisę:

- 1) tikrinti pareiškimus ir pranešimus apie rengiamus ir padarytus nusikaltimus;
- 2) nustatyta tvarka sulaikyti ir suimti asmenis, įtariamus padarius nusikaltimą;
- 3) turėdamas duomenų, kad buvo padarytas, daromas ar rengiamas nusikaltimas arba kitokio pobūdžio teisės pažeidimas:
 - a) tikrinti visų rūšių įmonių, įstaigų bei organizacijų ūkinę-finansinę ir kitokią veiklą, materialinių vertybių, prekių saugojimo būklę, jų įgijimo, gamybos, naudojimo ir realizavimo teisėtumą, gamybines, administracines ir kitas, taip pat ir užplombuotas, patalpas;
 - b) įstatymo nustatyta tvarka tikrinti į įmones, įstaigas, organizacijas įvažiuojantį ir išvažiuojantį transportą, asmeninėse bei valstybinėse transporto priemonėse esančius krovinius ir daiktus;
 - c) skirti inventorizacijas ir revizijas; suderinęs su įmonės vadovu arba savininku, arba gavęs respublikinės policijos teritorinio padalinio viršininko leidimą, sustabdyti gamybos procesą; atlikti apžiūrą, susipažinti ir paimti buhalterinės apskaitos, kadru, patikrinimų, revizijų medžiagas, kitus dokumentus, žaliavas, produkcijos, prekių pavyzdžius, kitus daiktus;
 - d) pasitelkti atitinkamus specialistus, reikalauti ir gauti iš vadovų, pareigūnų, materialiai atsakingų ir kitų asmenų duomenis, paaiškinimus dėl pažeidimų ar nusikaltimų;
 - e) rengti pasalas ir įstatymo nustatyta tvarka atlikti transporto, piliečių bei jų asmeninio bagažo apžiūrą mobiliuose ar stacionariuose kontrolės punktuose;

4) nekliudomai įeiti į visų rūšių įmonių, įstaigų, organizacijų patalpas jų darbo metu, o ne darbo metu – su tos įmonės, įstaigos ar organizacijos administracijos atstovu, savininku arba jo atstovu;

5) pavesti daryti kriminalistinius ir kitokius tyrimus bei ekspertizes;

6) pagal savo kompetenciją atlikti kitus baudžiamojo proceso įstatyme numatytus procesinius veiksmus.

38 straipsnis. Policijos pareigūnų teisės saugant viešąją tvarką, visuomeninę rimtį, piliečių teises ir laisves

Policijos pareigūnas, saugantis viešąją tvarką ir visuomeninę rimtį, užtikrinantis visuomenės saugumą, piliečių teises ir laisves, turi teisę:

1) reikalauti iš piliečių ir pareigūnų, pažeidžiančių teisėtą tvarką, nutraukti neteisėtus veiksmus, o prireikus – juos įspėti;

2) atlikdamas tarnybines pareigas, turėti ir šio įstatymo numatytais atvejais panaudoti šaunamąjį ginklą bei specialiąsias policijos priemones;

3) tikrinti piliečių ir pareigūnų, pažeidusių viešąją tvarką ar įtariamų padarius nusikaltimą ar kitą teisės pažeidimą, dokumentus;

4) apriboti įėjimą ar buvimą tam tikroje teritorijoje ir patalpose bei sustabdyti vykdomus darbus, apriboti ar uždrausti transporto eismą, jei kyla pavojus gamtai, viešajai tvarkai ar piliečių saugumui;

5) reikalauti iš masinių renginių organizatorių imtis priemonių dalyvių ir žiūrovų saugumui užtikrinti. Neįvykdžius šių reikalavimų, renginiai gali būti uždrausti, nutraukiami arba apribojami;

6) pagal kompetenciją kontroliuoti, kaip juridiniai ir fiziniai asmenys laikosi aplinkos apsaugos reikalavimų.

39 straipsnis. Policijos pareigūnų teisės užtikrinant eismo saugumą

Policijos pareigūnas, siekdamas užtikrinti kelių eismo saugumą, turi teisę:

1) stabdyti transporto priemones, tikrinti vairuotojo, transporto priemonės bei krovinio dokumentus;

2) nušalinti nuo vairavimo asmenis, įtariant, jog jie yra apsvaigę nuo alkoholio ar narkotikų, paveikti vaistų, neturi teisės vairuoti. Naudoti norminiuose aktuose numatytas priemones apsvaigimui nustatyti arba pristatyti įtariamus vairuotojus į medicinos įstaigą.

Atsisakymas vykti į medicininę įstaigą apsvaigimo laipsniui nustatyti laikomas neginčytinu apsvaigimo būklės fakto patvirtinimu;

3) iškviešti į policiją eismo taisyklių pažeidėjus, autoįvykių dalyvius bei liudininkus;

4) paimti vairuotojo ir transporto priemonės registravimo dokumentus ir išduoti nustatytos formos laikiną dokumentą;

5) nušalinti nuo vairavimo ir nusiųsti papildomam mediciniam patikrinimui vairuotojus, dėl sveikatos būklės keliančius pavojų eismo saugumui;

6) atimti vairavimo teisę ar skirti kitas administracines nuobaudas už padarytus kelių eismo taisyklių pažeidimus;

7) keisti, apriboti ar uždrausti kelių eismą, kai tai būtina eismo saugumui užtikrinti ar eismo sąlygoms gerinti;

8) uždrausti eksploatuoti transporto priemones, kurių konstrukcija arba techninė būklė neatitinka galiojančių kelių eismo taisyklių, normatyvų ar standartų, taip pat kurių variklio, kėbulo (rėmo) ar važiuoklės numeriai neatitinka įrašytų registracijos dokumentuose; pristatyti tokias transporto priemones į policiją.

40 straipsnis. Policijos pareigūno atsakomybė

Policijos pareigūnas asmeniškai atsako už savo veiksmus ir sprendimus bei jų pasekmes.

Policijos pareigūnas, vykdydamas jam patikėtas pareigas pažeidęs įstatymo reikalavimus, įstatymų nustatyta tvarka traukiamas drausminėn, administracinėn, materialinėn ar baudžiamojon atsakomybėn, atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį.

Žinomai nusikalstamo, neteisėto įsakymo ar nurodymo vykdymas policijos pareigūno nuo atsakomybės neatleidžia.

Neteisėtais tarnybiniais policijos pareigūno veiksmais piliečiui padarytą žalą valstybė atlygina visiškai, nepriklausomai nuo policijos pareigūno kaltės tokia tvarka, kokia nustatyta žalai, padarytai neteisėtais kvotos, tardymo, prokuratūros organų ir teismo veiksmais, atlyginti.

Policijos pareigūnas, veikiantis pagal įstatymų jam suteiktus įgaliojimus, neatsako už žalą, jei tuo nebuvo peržengtos nusikaltėlio sulaikymo teisėtumo ribos.

Lietuvos policijos akademijos klausytojai, pašalinti iš Akademijos turi jai atlyginti išlaikymo ir mokymo išlaidas. Tai taikoma ir tiems klausytojams, kurie konkurso būdu neperkelti į aukštesnįjį kursą atsisako nustatytą laiką dirbti policijoje.

V SKIRSNIS.

POLICIJOS GINKLAI IR SPECIALIOSIOS PRIEMONĖS, JŲ NAUDOJIMO SĄLYGOS

41 straipsnis. Šaunamųjų ginklų ir specialiųjų priemonių naudojimo tikslas ir ribos

Policijai suteikiama teisė turėti ir, remiantis šiame įstatyme numatytais sąlygomis, panaudoti šaunamuosius ginklus ir specialiąsias priemones.

Policija ginklus ir specialiąsias priemones naudoja, siekdama nutraukti pavojingą visuomenei veiką arba sulaikyti bei pristatyti į policiją tokią veiką padariusįjį asmenį. Šaunamasis ginklas ir specialiosios priemonės naudojamos tik įstatymo numatytam tikslui pasiekti.

Policijos pareigūnai šaunamuosius ginklus ir specialiąsias priemones naudoja, atsižvelgdami į teisėtarkos pažeidimo pobūdį, pažeidėjo asmenybę ir konkrečias aplinkybes bei situaciją. Naudodami ginklą ar specialiąsias priemones, policijos pareigūnai privalo stengti išvengti sunkių pasekmių.

Prieš naudojant šaunamuosius ginklus ar specialiąsias priemones, jei leidžia aplinkybės, asmenys, prieš kuriuos jie bus panaudojami, įspėjami, išskyrus atvejus, nurodytus šio įstatymo 43 straipsnio 3 ir 4 punktuose. Šaunamasis ginklas naudojamas tik tada, kai visi kiti galimi būdai ir priemonės panaudotos arba kai dėl laiko stygiaus jų panaudoti nėra galimybės.

42 straipsnis. Šaunamojo ginklo panaudojimo sąlygos

Policijos pareigūnas turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš asmenis, transporto priemones ir gyvūnus.

Policijos pareigūnas turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš asmenį tokiais atvejais:

- 1) atremti pasikėsinimą, gresiantį policijos pareigūno sveikatai ar gyvybei, taip pat pasikėsinimą, kuriuo siekiama atimti iš policijos pareigūno šaunamąjį ginklą;
- 2) apginti kitus asmenis nuo užpuolimo, gresiančio jų sveikatai ar gyvybei, taip pat siekiant išvaduoti pagrobtus ar paimtus įkaitais asmenis;
- 3) atremti ginkluotą užpuolimą;
- 4) persekiojant asmenį, įtariamą padarius nusikaltimą, jeigu jis, siekdamas išvengti sulaikymo, kėsiasi panaudoti ar panaudoja šaunamąjį, nešaunamąjį ginklą ar kitus daiktus, įrankius, priemones arba veiksmus, pavojingus žmogaus sveikatai ar gyvybei;
- 5) sulaikant asmenį, užkluptą darant sunkų nusikaltimą, jeigu kitaip jo neįmanoma sulaikyti;
- 6) siekiant sulaikyti suimtąjį ar nuteistąjį, bandantį pabėgti ar pabėgusį iš įkalinimo ar kardomojo kalinimo vietos arba konvojavimo metu;
- 7) masinio pabėgimo iš įkalinimo vietų ar riaušių jose atvejais;

8) policijos apsaugos ar specialiai saugomų objektų užpuolimo atveju. Tokių objektų sąrašą nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Apie šaunamojo ginklo panaudojimo prieš asmenį faktą ir pasekmes nedelsiant pranešama prokurorui.

Draudžiama naudoti šaunamąjį ginklą žmonių susibūrimo vietose, jeigu nuo to gali nukentėti pašaliniai asmenys; taip pat prieš piliečius, turinčius su savimi mažamečių vaikų; prieš moteris ir nepilnamečius, invalidus su aiškiais invalidumo požymiais, išskyrus atvejus, kada jie patys užpuola arba priešinasi ginklu.

Policijos pareigūnas turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš transporto priemonę, kai jos vairuotojas nepaklūsta išankstiniam akivaizdžiai išreikštam policijos pareigūno reikalavimui sustoti, o tolesnis jos vairavimas gali sukelti grėsmę eismo saugumui ar žmonėms.

Policijos pareigūnas gali nušauti gyvūną, užpuolusį žmogų ar keliantį pavojų gyventojams.

43 straipsnis. Policijos specialiosios priemonės ir jų panaudojimo sąlygos

Policija turi ir gali panaudoti specialiąsias priemones: gumines lazdas, antrankius ir surišimo priemones, kovinių imtynių veiksmus, dujas, vandensvaidžius, tarnybinius šunis, transporto priverstinio sustabdymo ir kitas priemones:

1) guminę lazda – esant sąlygoms, numatytoms šio įstatymo 42 straipsnio antrosios dalies 1–8 punktuose, taip pat sulaikant asmenį, pažeidžiantį viešąją tvarką, jeigu jis neklauso policijos pareigūno reikalavimų ar priešinasi jam;

2) antrankius bei surišimo priemones – sulaikant ir pristatant į policiją asmenį, padariusį pavojingą visuomenei veiką, jeigu yra pagrindo manyti, kad jis gali pasipriešinti policijos pareigūnui arba bando išvengti sulaikymo;

– lydint sulaikytuosius bei suimtuosius;

– kai pilietis savo pavojingais veiksmais gali padaryti žalą sau ar aplinkiniams;

3) kovinių imtynių veiksmus – sulaikant ir pristatant į policiją asmenį, padariusį pavojingą visuomenei veiką, jeigu šis asmuo priešinasi sulaikymui ar kitais veiksmais stengiasi jo išvengti, taip pat atvejais, kada asmuo piktybiškai nevykdo teisėto policijos pareigūno reikalavimo arba pasipriešina teisėtiems policijos pareigūno veiksams;

4) dujas, skirtas asmens apsaugai, – šio įstatymo 43 straipsnio 1 punkte numatytais atvejais;

specialios paskirties dujas:

– masinių riaušių ar grupinių veiksmų, kuriais šiurkščiai pažeidžiama viešoji tvarka, atvejais;

– sulaikant bei priverčiant asmenį, padariusį visuomenei pavojingą veiką, apleisti patalpas, transporto priemonę;

5) vandensvaidžius – masinių riaušių, grupinių veiksmų, šiurkščiai pažeidžiančių viešąją tvarką, atvejais;

6) tarnybinius šunis – persekiojant asmenį, įtariamą padarius nusikaltimą ir pabėgusį iš įvykio vietos;

– sulaikant asmenį, pabėgusį iš sulaikymo, kardomojo kalnimo vietų, etapavimo ar tardymo veiksmų metu;

– sulaikant asmenį, padariusį nusikaltimą arba šiurkščiai pažeidžiantį viešąją tvarką;

– masinių riaušių ar grupinių veiksmų, šiurkščiai pažeidžiančių viešąją tvarką, metu;

– ginant pilietį, save ar saugomą objektą nuo užpuolimo;

7) transporto priemonių priverstinio stabdymo priemonės – kada vairuotojas nepaklūsta policijos pareigūno arba specialaus kelių ženklų reikalavimui sustoti.

Draudžiama naudoti specialiąsias policijos priemones prieš vaikus, nėščias moteris ir moteris su vaikais, invalidus su aiškiais invalidumo požymiais, išskyrus atvejus, kai jie patys užpuola.

VI SKIRSNIS. POLICIJOS PAREIGŪNŲ SOCIALINĖS GARANTIJOS

44 straipsnis. Aprūpinimas butais

Policijos darbuotojai aprūpinami butais Lietuvos Respublikoje galiojančių įstatymų nustatyta tvarka.

Visų rūšių įmonių, įstaigų, organizacijų darbuotojams, įrašytiems į eilę butui gauti darbovietėje ir stojantiems nuolat tarnauti Lietuvos Respublikos policijoje, eilė butui gauti perkeliama ir toliau tvarkoma rajono (miesto) savivaldybėje pagal jų gyvenamąją vietą.

Asmenys, perėjusieji dirbti į Lietuvos Respublikos policiją, negali būti iškeldinti dėl šios priežasties iš tarnybinių gyvenamųjų patalpų ar bendrabučių, nesuteikus kitos gyvenamosios patalpos.

Vyriausybės nustatyta tvarka atskirų policijos tarnybų pareigūnams gali būti suteikiami tarnybiniai butai.

Policijos pareigūnai turi teisę į butų nuomos nuolaidas ir lengvatas, panaudojant valstybės ir savivaldybių lėšas, skirtas policijos socialinėms reikmėms tenkinti.

45 straipsnis. Policijos pareigūnų atlyginimai

Policijos pareigūnų darbo užmokestį sudaro pagrindinė alga (mėnesinė alga) pagal pareiginį laipsnį, kvalifikacinę kategoriją, ištarnautą laiką, taip pat priemokos (pagal darbo įstatymų kodeksą) už darbą poilsio ir švenčių dienomis, už darbą nakties metu bei viršvalandinį darbą. Be to, mokami priedai už tarnybos atlikimo sąlygas ir vietą, užsienio kalbų mokėjimą, taip pat šeimyniniai ir specialūs priedai už slaptą darbą, kompensuojamos persikėlimo išlaidos, išmokamos vienkartinės pašalpos bei kitos išmokos.

Pagrindinės algos, papildomo apmokėjimo, priedų, kompensacijų, pašalpų ir kitų išmokų dydį bei skyrimo tvarką reguliuoja Lietuvos Respublikos įstatymai ir nustato Respublikos Vyriausybė vidaus reikalų ministro teikimu.

46 straipsnis. Policijos pareigūnų pensijos

Policijos pareigūnams, kurie tapo nedarbingi vykdydami tarnybines pareigas, valstybė garantuoja socialinį aprūpinimą.

Valstybė garantuoja policijos pareigūnams, tarnaujantiems Lietuvos Respublikos policijoje, draudimą nuo nelaimingų atsitikimų.

Policijos pareigūnų pensijų ir socialinių garantijų dydį nustato Lietuvos Respublikos įstatymai, o jų taikymo tvarką Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

47 straipsnis. Kitos policijos pareigūnų socialinės garantijos

Policijos pareigūnai dirba 40 valandų darbo savaitę. Pagal būtinumą policijos organo vadovo sprendimu pareigūnai skiriami dirbti daugiau negu nustatyta darbo savaitės laiko norma. Už tai jiems papildomai apmokama šio įstatymo 45 straipsnyje numatyta tvarka.

Nustatoma tokia kasmetinių atostogų trukmė policijos pareigūnams, ištarnavusiems policijoje (vidaus reikalų sistemoje):

- iki 10 metų – 30 kalendorinių dienų;
- nuo 10 iki 15 metų – 35 kalendorinės dienos;
- nuo 15 iki 20 metų – 40 kalendorinių dienų;
- daugiau kaip 20 metų – 45 kalendorinės dienos.

Policijos pareigūnai Lietuvos Respublikos teritorijoje nemokamai naudojami valstybinio (miesto, priemiesčio, tarp miestiniu iki 100 km) transportu, išskyrus lėktuvus ir taksi.

Policijos pareigūnai turi teisę į kompensaciją už išlaidas medikamentams, kelialapiams, sanatoriniam gydymui iš valstybinio socialinio draudimo lėšų Valstybinio socialinio draudimo įstatymo nustatyta tvarka.

Policijos darbuotojų sveikatos apsaugos ir socialinio draudimo ypatumus reglamentuoja nuostatai, kuriuos tvirtina vidaus reikalų, sveikatos apsaugos ir socialinės apsaugos ministrai.

48 straipsnis. Kompensacijos policijos pareigūnams

Žuvus policijos pareigūnui, vykdžiusiam tarnybinės pareigas, jo šeimai išmokama vienkartinė dešimties metų (120 mėnesių) darbo užmokesčio dydžio kompensacija. Jis laidojamas valstybės lėšomis pagal gyvenamosios vietos papročius.

Policijos pareigūnui, kuris buvo sužeistas ryšium su tarnyba policijoje, išmokama nuo vienerių iki penkerių metų (nuo 12 iki 60 mėnesių) darbo užmokesčio dydžio kompensacija priklausomai nuo kūno sužalojimų sunkumo laipsnio.

Policijos pareigūnams atlyginama materialinė žala, kurią jie patiria ryšium su tarnyba policijoje.

VII SKIRSNIS.

POLICIJOS FINANSAVIMAS IR MATERIALINIS TECHNINIS APRŪPINIMAS

49 straipsnis. Policijos finansavimas

Respublikinė policija finansuojama iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto.

Savivaldybių policija finansuojama iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir iš savivaldybių biudžeto. Savivaldybės iš savo biudžeto užtikrina darbo užmokesčio savivaldybių policijos personalui mokėjimą bei policijos nuovadų išlaikymo ūkines išlaidas. Iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto policijos pareigūnams mokamos šiame įstatyme numatytos kompensacijos ir žalos atlyginimas, taip pat išlaikomas respublikinis savivaldybių policijos aparatas ir finansuojamas centralizuotas policijos nuovadų materialinis-techninis aprūpinimas.

Policijos darbuotojų skaičiui didinti, padalinių techninei bazei plėsti, darbuotojams materialiai skatinti, jų buitines sąlygoms gerinti taip pat naudojamos ir lėšos, gautos:

- 1) iš visų rūšių įmonių, įstaigų, organizacijų ir piliečių;
- 2) pagal sutartis už policijos suteiktas paslaugas;
- 3) iš baudų ir kitų šaltinių.

Policijos išlaikymui reikalingų lėšų skyrimo į valstybės ir savivaldybių biudžetus tvarką nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

50 straipsnis. Policijos materialinis-techninis aprūpinimas

Respublikos policijos padaliniai materialiai ir techniškai aprūpinami iš jų išlaikymui skirtų lėšų.

Vietos savivaldybė aprūpina respublikinės ir savivaldybių policijos teritorinius padalinius patalpomis bendra tvarka, užtikrina šių patalpų techninį eksploatavimą, šildymą, apšvietimą bei remontą.

Transporto policijos padalinius patalpomis, įranga ir ryšių priemonėmis aprūpina jų aptarnaujamos žinybos.

Policijos padalinius transporto priemonėmis, uniforma, ginklais, šaudmenimis, specialiosiomis policijos priemonėmis, operatyvine, ryšių, informacijos ir kita technika, raštvedybos bei kitokiomis jų darbui reikalingomis priemonėmis aprūpina Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
AUKŠČIAUSIOSIOS TARYBOS
PIRMININKO PAVADUOTOJAS

K. MOTIEKA

Vilnius, 1990 m. gruodžio 11 d.

Nr. I-851